

אחור ימינו, ואשר מצד העם הן שתיים, הא' כאשר יזכור משלמות העם שהוא היותם סרים אל משמעתו ונאמנו בבריתו, כל ימי התגוררם עמו לא מרו את דברו, גם כי עתה עשו הרע בעיניו בזכות מעשיהם הקודמים ירחם, והוא רחום יכפר, הב' הגם שלא קדמו להם מעשים נאותים יקווה מהם בעתיד יתקנו את אשר עותו, יזכרו אשר העביר על חטאתם וגמלם כרחמיו וישיבו אליו ויעשו הטוב בעיניו.

והצד הצורך הזה קטרג עליהם בכלם, אם כנגד הא' אמר מפוזר ומפורד בין העמים, אכן מאסו הבונים, כי מרוע תכונתם ועלילותם לא יתנום העמים לשבת ימים רבים במקום אחד, באופן כי אין לחשוב שיקומו ויעזרום, כי אין חולה עליהם, וכלם ששים ושמחים ברעתם, וכנגד הב' אמר בכל מדינות מלכותך, וכמו שהקדמנו מדברי הגמרא ושמא תאמר איכא חדא מדינתא מינייהו, אמר לו בכל מדינות מלכותך, והגם זעיר שם זעיר שם לא יקבצו שיעור יוכלו לערוך מלחמה כנגדך, וכנגד הג' אמר ודתייהם שונות מכל עם, ונודע כי אין שנאה כשנאת הדת, ומה גם להיות דתייהם משונות כאפר פרה ושעטנו וכיצא וכמו שקדם, באופן כי זר לא יקרב עליהם, וכלפי אשר מהעם על הא' אמר ואת דתי המלך אינם עושים מקדמת דנא, כענין (דניאל ג' י"ח) לאלהך לית אנחנא פלחין, ותמיד כל היום שמך מנואץ לא יזכר על טוב, באופן שלא קדמו להם מעשים לפיהן תהיה מחוייב לעבור על עונם, ועל הב' אמר ולמלך אין שוה להניחם, כלומר ואין לקוות מהם טובה לעתיד, כי לא יהיה לך נחת רוח מהם לעולם.

בריהי שערך

אלו אינם גרים, ולרבנן גרים הם, ופירשו בתוס' כי לר' נחמי' מה שנאמר ורבים מעמי הארץ מתיהדים, היינו שמעצמן נתגיירו אבל לא קיבלו אותם ישראל, ולרבנן דס"ל גרים הם קבלו אותם ישראל, אמנם גם לרבנן מה שקיבלו ישראל לא הי' אלא משאר האומות משא"כ מזרע עמלק גם לרבנן לא קיבלו אותם ישראל אלא נתגיירו מעצמן וכמו לר' נחמי' שאר האומות, ומעתה יש לתרץ כי מה דאיתא שאין מקבלים גרים מבית עמלק וכמו"כ הא דאיתא כי אין מקבלים גרים המתגיירים מפני היראה היינו שישראל אינם מקבלים אותם, אבל אם מעצמם נתגיירו שפיר דמי, וע"כ אמרו בגמרא דבני בניו של המן למדו תורה בכני ברק. ולפי"ז מה שנאמר ורבים מעמי הארץ מתיהדים משמע הכי ומשמע הכי, לזרע עמלק משמע מראים עצמם יהודים אבל לא קיבלו אותם והם בעצמם הם כגרים ממש, ולשאר האומות מתיהדים ממש.